

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne dni in praznike. — Inzerati do 30 petič 2.— Din. do 100 vret 2.50 Din, večji inzerati petič vrsta 4.— Din. Popust po dogovoru. Inzeratni davek posebej.
Slovenski Narod velja letno v Jugoslaviji 240.— Din, za inozemstvo 420.— Din.

Upravništvo: Knafljeva ulica št. 5, pritličje. — Telefon 2304.

Uredništvo: Knafljeva ulica št. 5, I. nadstropje. — Telefon 2034.

Novi viharji v Narodni skupščini

Zemljoradniki so obnovili predlog KDK za popravilo krivične razdelitve podpore gladojočim.

— Beograd, 14. marca. Razprava o proračunu posameznih ministrstev je v glavni seji Narodne skupščine na dnevnem redu zadnja dva proračuna in sicer proračun zunanjega ministrstva in proračun ministrstva agrarne reforme. Jutri pride bržkone v razpravo predlog finančnega zakona.

Na včerajšnji seji Narodne skupščine se je pokazala vsa brezobzirnost vlade in njene večine napram težkemu položaju, v katerem se nahajajo razne pokrajine, kjer prebivalstvo dejansko umira od lakote. Vlada večina je čisto prešla preko vsega in odklonila utemeljen predlog KDK.

Vladna večina je šla še dalje ter je izključila g. Stjepana Radića od treh sej Narodne skupščine, ker se je malo bolj temperamentno zavzel za stradaljoče prebivalstvo. Vlada in njena večina sta s tem ponovno izzvali KDK k abstinenči, s čimer bi jima bilo omogočeno, da na hitro roko sprejmeta tudi finančni zakon, ki prinaša nova bremena vsej državi. To pričakovanje pa se vladni večini ne bo izpolnilo, ker namerava KDK v Narodni skupščini nadaljevati svojo borbo za potrebe naroda in bo predložila o priliki razprave o finančnem zakonu večje število amandmanov.

Današnja seja

— Beograd, 14. marca. Brezprimeren čisto postopanje vladne večine na včerajšnji seji Narodne skupščine o priliki razprave o razdelitvi kreditov za prehrano pasivnih krajev in izključitev g. Stjepana Radića sta odjeknila v vsej javnosti. Tudi zemljoradniki so bili tako ogorčeni, da so na današnji seji Narodne skupščine s svoje strani ponovno sprožili debato o partizanskem postopanju pri razdelitvi teh podpor. Zato je bila tudi današnja dopoldanska seja skrajno voharna.

Seja je pričela zopet šele ob 10.30.

Zopet netočen zapisnik

Pred prihodom na dnevni red je poslanec g. Vilder protestiral proti napačnim zabelezbam zapisnika o včerajšnji seji. Zapisnik namreč pravi, da je predsednik Narodne skupščine izjavil, da se bo na koncu seja vršila razprava o incidentu med g. Stepanom Radićem in ministrom socialne politike Čedo Radovićem, a te izjave ni nihče slišal. Da je navajal zapisnik, da je predsednik stavil predlog za izključitev g. Radića in ga pozval k besedi. Tudi tega ni nihče slišal in se o izključitvi sploh ni govorilo, ker je predsednik prekinil sejo, predno je bila končana. Zato ugotavlja g. Vilder, da g. Radić ni izključen in zahteva, da se zapisnik v tem smislu popravi. V ostalem pa izjavlja, da ni samo mišljenje g. Radića, marveč celokupne KDK in opozicije sploh, da je razdelitev podpor, kakor jo je izvršila vlada, navadna lopovščina.

Ta izjava poslanca Vilderja je izzvala pri opoziciji viharno odobravanje, pri vladni večini pa seveda ogorčenje proteste. V skupščini je prišlo med opozicijo in vladno večino do oglušujočega prekanja, ki je trajalo nad 10 minut.

Ali je Radić sploh izključen?

Ko se je nemir nekoliko polegel, je vstal pol. g. Pucelj in izjavil: »Jaz sem sedel poleg g. Radića in nisem slišal, da bi ga bil predsednik dr. Perić pozval k besedi.«

Tajnik Popović: »Toda slišali so stenografi.«

Posl. Pucelj: »Ali so stenografi več kakor od naroda izvoljeni poslanci?«

Med splošnim prerekanjem je predsednik dr. Perić odredil glasovanje in je večina odklonila zahtevo poslanca Vilderja ter zapisnik odobrila. Opozicija je proti temu viharno protestirala. Med največjim hrupom se sliši glas g. Pribeševića: »Tako so postopali v Budimpešti. A vi ste še hujski od Habsburžanov in Madžarov.«

Nato je zahteval besedo posl. Maček, ki je govoril o kršitvi poslovniške s strani skupščinskega predsednika ter ostro kritiziral postopanje dr. Perića, češ da gaži najprimitivnejše pravice opozicije. Odločno oporeka veljavosti izključitve g. Radića, češ da se glasovanje sploh ni vršilo. Predsednik Narodne skupščine lahko vedno

najde v vrstah vladne večine par kričavev, ki bi delali nemir, dočim bi on proglašal na lastno pest sklepe, o katerih se sploh ni glasovalo.

Zemljoradniški predlog za revizijo zijo podpor gladojočim.

Nato je prišel v razpravo nujni predlog zemljoradnikov, s katerim je bila ponovno sprožena debata o nepravilni in partizanski razdelitvi podpor za pasivne kraje. Predlog se glasi: 1. Ne glede na člen 2. zakona o prehrani pasivnih krajev, izvoli Narodna skupščina odbor 21 članov, ki naj izvede revizijo razdelitve v tem zakonu predvidenega kredita v znesku 150 milijonov Din za podporo gladojočim v posameznih oblastih in definitivno razdeli določene kredite.

2. V členu 2. omenjenega zakona predvideni odbor za razdelitev hrane preneha poslovati s sprejemom tega predloga in prevzame njegove posle odbor v smislu točke 1. tega predloga. Predlog je utemeljil posl. g. Voja Lazić, ki je izredno ostro kritiziral postopanje vlade pri tej eminentno socialni akciji.

V svojem govoru je g. Voja Lazić ugotovil številne nepravilnosti, ki so se vršile pri razdeljevanju podpor in povdarjal, da se je zgodila prečanska krivica.

Pavle Radić: Po čem ste kupili koruzo, gospod minister? Pravilo, da je nekdo zaslužil pri tem 12 do 13 milijonov.

Voja Lazić v svojem nadaljnjem govoru ostro obsodil včerajšnje postopanje vladne večine napram KDK in apelira na vse poštene poslance, naj glasujejo za njegov predlog, da se tako res pomaga onim, ki so podpre nujno potrebni.

Posl. dr. Dragičević (SDS) je v svojem govoru orisal napore KDK, da pomaga prebivalstvu, in našteval dokaze, da je vladna večina sprejela že nebroj nujnih predlogov, ki jih je stavila KDK, da pa doslej ni še nobene izvedla. Naglašal je, da ni nobene poštenjaka, ki se ne bi solidiziral z g. Radićem v tem, da je to, kar počneja vlada, navadna lopovščina.

Nato je govoril posl. Ečimović, ki je označil postopanje vlade za zločinsko podjetje. Prečanski kraji plačujejo 6 milijard davkov, a so dobili komaj eno tretjino podpor, srbijanski kraji pa, ki plačujejo komaj 2 milijona, so dobili zato dve tretjini.

Pavle Radić: »To je izraz bratstva v številkah.«

Vse govornike je skušala vladna večina motiti z neprestanimi medklci, kričanjem in razbijanjem. Končno je govoril še radikal Steva Janković, toda njegovega govora v splošnem prerekanju sploh ni bilo mogoče razumeti.

Končno je povzel besedo minister socialne politike Čedo Radović, ki je izjavil, da razdelitev še ni definitivna, in da se bo še marsikaj popravilo. Predlog Voje Lazića pa odklanja. Med protesti opozicije je predsednik odredil glasovanje, pri katerem je vladna večina odklonila predlog. Seja je bila nato ob 13. zaključena in se nadaljuje popoldne ob 17.

Zanimivo je dejstvo, da je bil zakon o prehrani pasivnih krajev objavljen v »Službenih Novinah« šele danes in je torej šele danes stopil v veljavo, tako da je razdelitev, ki jo je izvršil odbor pri ministrstvu socialne politike, brez zakonite podlage.

Nujni predlogi za popoldansko sejo

Na popoldanski seji pride najprej v razpravo predlog zemljoradnika Vujića, ki zahteva, naj odstopi vlada Črni gori iz nemških reparacij 15 milijonov zlatih mark, nato pa prideta v razpravo dva predloga KDK. Prvi zahteva zavarovanje nasipov Save na Hrvatskem, drugi pa ukinitve dohodnine s 1. februarjem.

Verjetno je, da Narodna skupščina tudi danes ne bo nadaljevala proračunske debate. Ker je jutri interpellacijski dan, bi tudi jutri ne bilo proračunske debate, tako da bi prišel proračun zunanjega ministrstva v razpravo šele v petek.

Ekspresni vlak ponesrečil pri Sisku

Zavozil je v polnem tiru v tovorni vlak. — Človeških žrtev ni bilo, materialna škoda pa je velika. — Promet se začasno vrši po drugi progi.

— Zagreb, 14. marca. Danes jutraj se je v bližini postaje Caprag pri Sisku ponesrečil simplonski ekspresni vlak. Okrog 5. ure jutraj je vlak pasiral postajo Caprag, kjer so signalizirali prost prehod. Par sto metrov izven postaje v smeri proti Beogradu pa je manevrirala lokomotiva, ki je premikala vagon. Lokomotiva je baš v tem trenutku rinila pred seboj tri vagona v smeri proti ekspresnemu vlaku. Radi goste megle je strojevodja še le v zadnjem hipu opazil pretečo nevarnost in začel s polno paro voziti nazaj v isti smeri, kakor ekspresni vlak. Strojvodja ekspresnega vlaka, ki je očividno računal s tem, da je proga prosta, pred njim vozeče garniture sploh ni opazil in je vozil z nezmanjšano brzino dalje ter kmalu dohitel garnituro. Z vso brzino se je zaletela lokomotiva v zadnji vagon. K sreči

udarec ni bil tako silen, ker sta vozila oba vlaka v isti smeri, vendar pa je dva vagona tovornega vlaka vrglo iz tira s tako silo, da sta se popolnoma razbila, a tudi lokomotiva ekspresnega vlaka se je iztirila in se zarila globoko v zemljo. Proga je poškodovana v dolžini 300 metrov. Človeških žrtev nesača ni zahtevala, pač pa sta tudi dva vagona ekspresnega vlaka tako poškodovana, da morata v popravilo.

O nesreči je bila takoj obveščena zagrebska postaja, ki je poslala na lice mesta pomožni vlak, ki je potegnil ekspresni vlak nazaj v Zagreb, odkoder so ga nato z drugo lokomotivo dirigirali preko Dugega sela in Novske; na tej progi se vrši sedaj ves promet, dokler proga preko Siska ne bo popravljena. Iz Zagreba je danes dopoldne odšla posebna komisija, da ugotovi, kdo je zakrivil nesrečo.

Zakaj hočejo okrniti našo univerzo?

Beograjska univerza dobi samo za knjige mnogo več, kakor bi se »prištedilo« z redukcijo fakultet v Ljubljani in Zagrebu

— Beograd, 14. marca. V beograjski javnosti se zadnje dni mnogo razpravlja o aferi beograjske univerze pri nabavi knjig v Nemčiji. Sporazumno z vlado je beograjska univerza odposlala v Nemčijo posebnega delegata, da nabavi večjo količino učnih knjig na račun reparacij za beograjsko univerzo. Delegat je res sklenil v Lipskem kupčijo in naročil za 22 milijonov Din knjig. Ko so razne druge nemške tvrdke izvedele za to nabavo, so začele pošiljati beograjski univerzi svoje ponudbe, ki so bile znatno nižje, kakor pa cene, po katerih je nabavil knjige delegat univerze. Ta se je vrnil iz Nemčije šele pred par dnevi. Prvotno je izjavil, da je kupil knjig le za 800.000 zlatih mark, šele pozneje je priznal, da znaša celotna nabavka 1.600.000 zl. mark ali okroglo 22 milijonov Din. Na ugovore univerze in drugih knjigarn je končno firma, s katero je delegat sklenil kupčijo, pristala na to, da cene ne-

koliko zniža, tako da dobavi knjige za 18 milijonov, zahteva pa, da za ostale 4 milijone dobavi pisarniško opremo in pisarniški material.

Afera, ki bo brez dvoma dvignila še mnogo prahu, je skrajno značilna za razmere, ki vladajo pod sedanjim režimom. Dočim vlada na vse pretege zatrjuje, da je treba v interesu štednje ukiniti fakultete v Ljubljani in Zagrebu, razmetava za beograjsko univerzo na tak način ogromne vsote, ki bi ji zadostovale, da se vsem obstoječim fakultetam zagisava obstoj. Afera pa tudi dokazuje, kako sedanja vlada »podpira« domačo obrt in industrijo. Sedaj bodo nabavili v Nemčiji za 4 milijone pisarniške opreme in pisarniških potrebščin, ki jih izdelujeta naša domača obrt in industrija v vsaj tako dobri kvaliteti, pri tem pa še po mnogo nižji ceni.

Tudi ko gre za umirajoče, ne morejo biti pravični!

Krivična razdelitev državne podpore za gladojoče pokrajine. — Vedno in povsod isti hegemonistični princip, da je državni denar pred vsem za Srbijo.

Se predno je bil sprejet zakon o prehrani gladojočih krajev, so se pojavili glasovi, da namerava vladna večina tudi to socialno akcijo, namenjeno najrevnejšim in najbednejšim, izrabiti v svoje strankarske namene. Prekmalu se je izkazalo, da je ta bojazen upravičena. Poslanci KDK so že o priliki debate o tem famoznem zakonu povdarjali, da je zakon polovičarski in da niti najmanj ne bo rešil problema pasivnih krajev, stavlili so zato dobro utemeljene predloge, po katerih bi se lahko trajno odpravilo to največje zlo, ki je sramota za agrarno državo, kakršna je Jugoslavija. Toda že takrat se je videlo, da vlada in njena večina ne misli resno na odpravo gladi, marveč da iščeta pod krinko pomoči gladojočim nova sredstva in pota za najhujše partizanstvo.

Ze sam način, kako si je vlada zamislila razdelitev podpore, to v polnem obsegu potrjuje. Vsak trezno misleč človek je pričakoval, da se bo vlada pri tej akciji naslonila na oblastne odbore, ki niso le poklicani, da se brigajo za potrebe prebivalstva svoje oblasti, marveč tudi najbolj poznajo razmere v svoji oblasti. Toda vlada oblastne odbore naravnost brisira, četudi bodo morale oblasti nositi vsa bremena te akcije, ker bodo morale vse podpore, ki jih prejema, vrniti kot posojilo.

Mesto tega pa je vlada ustanovila poseben odbor veletrgovcev, ki naj dobavljajo in dele živila za denar, ki bo dodeljen posameznim oblastem. Dosedanja praksa pri takih dobavah tvori dovolj žalostno poglavje in v naprej opravičuje sum, da se bo pri teh dobavah marsikaj »zaradilo« na račun bed-

ne raje, ki nima niti skorjice kruha in umira od gladi. V tem odboru so sami Beograjčani. In njem sedi predsednik Rdečega križa in par načelnikov ministrstva, ki nimajo vsi skupaj niti pojma o razmerah, ki vladajo v poedinih pokrajinah, kjer ljudje umirajo gladi. Kako pač naj tak odbor, tudi če bi hotel, pravilno deli podpore?

Toda vlada je šla še dalje. Pri razdelitvi kreditov je postopala tako pristransko, da je to vzbudilo ogorčenje vse poštene javnosti ne le v prečanskih krajih, marveč tudi v Srbiji sami. Srbijanske pokrajine, ki niso tako hudo prizadete in ki predstavljajo komaj eno tretjino države, so dobile dve tretjini vseh podpor, najhujše prizadete prečanske pokrajine, ki so podpre najbolj potrebne, pa le ostalo tretjino.

Vse to je napotilo KDK, da je večeraj v Narodni skupščini stavila predlog, naj vlada pojasni, po kakem načelu je razdelila podpore. Vladi in njeni kleroradikalni večini je bila taka razprava seveda skrajno neljuba. Za vsako ceno so hoteli debato speljati na slepi ter se vzpirjali silen hrup, da bi oglušili izjavljanja govornikov, ki so z navedbami dokazanih dejstev dokazovali vso gnobilo sedanjega režima in ostro žigosali vso nemoralo, ki se arcah iz postopanja vlade pri razdeljevanju podpor.

Vladna večina je tudi tokrat pokazala, da nima nikakega smisla za potrebe ljudstva in za poštenost v državni upravi. Pri tem so se posebno odlikovali tudi klerikalci, ki so se tudi tokrat postavili kot zagovorniki hegemonističnega režima in zapostavljaja-

nja prečanskih krajev. Končno je vladna večina izključila g. Radića od treh sej, ker je najbolj ostro nastopil proti takemu sramotnemu početju vlade.

Toda zmotijo se režimovci, če mislijo, da narod tega ne vidi. KDK je že ponovno pokazala za dejanja, da je edina resnična zastopnica interesov prebivalstva in to ne le v prečanskih, marveč tudi v srbijanskih pokrajinah. To je pokazala tudi včeraj, ko je zahtevala, da se zviša podpora poleg prečanskim pokrajinam tudi nekaterim srbijanskim, ki so bile prav tako zapostavljene in to le zato, ker radikali tam ne pričakujejo mnogo uspehov pri volitvah. Vladna večina je to sicer odklonila, toda KDK ne bo mirovala, dokler ne zmagata v državi pravičnosti in poštenje. Zato bo svoj včerajšnji predlog ponovila prihodnjo soboto in znova pokrenila debato, da doseže vsaj delno reparacijo vladnega partizanstva in izposluje za prečanske pokrajine podpore, s katerimi bo mogoče omiliti najhujšo bedo.

Stavka kinematografov

Ze tretji dan so vsi kinematografi v Jugoslaviji zaprti. Reklamne deske ljubljanskih kinopodjetij so prazne, le kratka obvestila naznanjajo, da se neznosna davčna bremena prisilila kinopodjetnike začasno ustaviti obrat. Pred našimi kinci vlada že tretji dan popoln mir. Med ljubitelji kina in njega nasprotniki pa so se začeli živahni pomenki. Vsak brani z raznimi argumenti svoje stališče. Ljubitelji kina so se postavili na stran lastnikov in so trdno prepričani, da so z javnimi bremenimi lastniki pretirano obremenjeni, dočim pravijo nasprotniki, ki so po večini politični fiskalisti, da lastniki še vedno kljub visokim taksam in režijskim stroškom toliko zaslužijo, da nimajo povoda stavkati. Najbolja je pač srednja pot. Res je, da morajo lastniki plačati izposojevalcem filmov ogromne vsote, ki jih je potem težko kriti, ker požro velik del kosmatih dohodkov razne javne dajatve. Nekateri izposojevalci znajo prav premeteno veržiti s filmi in zaslužijo pri tem brez rizika lepe denarce, kinolastniki morajo pa nositi vsa bremena.

Nedvomno preživljajo naši kinematografi težko krizo. Kako se bo razvijala stavka kinematografov, je težko povedati. Lastniki so sklenili voditi borbo do skrajnosti. Nekateri jim svetujejo, da bi dajali le reprize posameznih filmov in to za tako nizke vstopnine, da bi bili dohodki za državo in oblastno blagajno minimálni, a ljudje bi vsaj enkrat ali dvakrat na teden prišli do razvedrila. Ljubljanski kinolastniki so že letos izdali ogromne vsote na račun javnih dajatev. Naši podatki o predpustni bilanci so bistveno točni, pripomniti pa moramo, da so nekateri lastniki nakupili pri finančni upravi večje število vstopnic, ki so zadostovale še za postni čas, skoraj do zadnjega. Vrnjeni so bili finančni upravi le minimalni zneski, ki računa v splošnem ne izpremenje.

Lastniki kinematografov zahtevajo, da bi se v novi finančni zakon za leto 1928—1929 vnesel amandman, ki naj bi določal: a) maksimiranje celokupnih kinotaks, in sicer a) v krajih z nad 40.000 prebivalci z 20 odstotki, b) v krajih z nad 20.000 in manj kot 40.000 prebivalci s 15 odstotki in c) v krajih z manj kot 20.000 prebivalci z 10 odstotki. 2. Razdelitev taks na ta način, da dobi država polovico, oblast in občina pa po 1 četrtino. 3. Takse naj se plačajo od fiktivne cene vstopnic. 4. Oprostitev plačila takse pri kulturnovzgojnih filmih, katere priznaja kot take cenzurne komisije.

Borzna poročila

LJUBLJANSKA BORZA.
Devize: Amsterdam 0—22,89, Berlin 13,585 — 13,615 (13,60), Budimpešta 0—9,947, Bruselj 0—7,93, Curih 1063,5 — 1069,5 (1069), Dunaj 7,996—8,026 (8,011), London 277,15 — 277,96 (277,55), New York 56,77 — 56,97 (56,87), Pariz 0—223,55, Praga 168,15 — 168,95 (168,55), Milan 290,5 — 301,5 (300,5).

Effekti: Celjska 164—0, Ljubljanska Kreditna 135—0, Praštrediona 802,5, Kreditni zavod 155—0, Vevče 135—0, Kr. ind. dr. 305—0, Ruše 265—280, Sava 36—0, Sešir 125.

Lesni trg: Tendence živahna. Zaključeno je bilo 35 vagonov in sicer 30 vagonov drv, hrastovih in cerovih, meterskih, brez skled, svežih 100 vagonov mela po 16, 4 vagoni tramov merkanitilnih, lepo tesanih, 4/5, 7/9, 5 do 12 metrov po kupčevski notri 100 vagonov Sušak po 310 in 1 vagon desk, smreka, pararelnih, ostrorobnih, očelčnih, monte, od 19 cm naprej, 13, 19, 23, 30, 40, 50 mm, 60 vagonov nakladalno postaja (Stajersko) po 540.

ZAGREBSKA BORZA.
Devize: Dunaj 8,011, Berlin 13,60, Curih 10,65, London 277,55, New York 56,87, Pariz 223,55, Praga 168,55, Milan 300,5.

INOZEMSKA BORBE.
Curih: Beograd 9,135, Dunaj 73,13, Berlin 124,18, Milan 27,44, London 25,3425, New York 519,45, Pariz 20,435, Praga 15,39.

Delo oblastne samouprave

Poročilo predsednika dr. Natlačena na današnji seji ljubljanske oblastne skupščine.

Ljubljana, 14. marca.

Ljubljanska oblastna skupščina se je danes sestala k 6. plenarni seji svojega II. zasedanja. Za sejo je bilo med občinstvom prav malo zanimanja in galerija je bila skoraj prazna. Na dnevnem redu je bilo poročilo predsednika o dosedanjem poslovanju oblastne samouprave. Za vlado je bil prisoten veliki župan g. dr. Fran Vodopivec.

Oblastni predsednik dr. Marko Natlačen je ob 10.15 dopoldne otvoril sejo ter po končani formalnosti prišel takoj čitati svoj ekspoz, v katerem je med drugim omenjal:

Reducirani proračun.

Predsednik je nato obširno poročal o finančnem položaju ljubljanske oblasti. Od oblastne skupščine za leto 1928 sprejeti proračun, ki je znašal 55.941.750 Din izdatkov in dohodkov, je finančni minister dne 28. januarja 1928 reduciral na 48.300.843 Din, torej za 7.640.907 Din. Predsednik je navedel posamezne postavke v proračunu, ki so bile ali žrtane ali pa znižane. Trošarino na premog je finančni minister znižal za 50 odstotkov. Finančni minister tudi ni dopustil, da bi bile doklade na vina, uvožena iz drugih krajev, višje kakor na domača.

Oblastne davke in takse pobirajo po odredbi finančnega ministra in v smislu zakona države davčne uprave. Pobiranje oblastne trošarine na vino in premog je na deželi prepuščeno organom finančne kontrole, v Ljubljani pa opravlja ta posel mestni dohodarstveni urad. Oblastno tako na motorna vozila pobirajo davčni uradi. Davščino za nočni obisk javnih lokalov pobirata v Ljubljani 2 kontrolna organa oblastnega odbora. Proti tihotapstvu opojnih pijač iz sosednih krajev so odredjene najstrožje mere in določene visoke kazni.

Nameščenci oblastne samouprave

Ker se je 23. februarja 1927 oblastna skupščina prvič sestala, ima za seboj torej eno leto dela. Zaradi nezadostnih denarnih sredstev se delo ni moglo tako razvijati kakor bi bilo želeli. Tudi uredba o službeni pragmatiki oblastnih nameščenec, sprejeta 28. aprila 1927, se še ni mogla izvršiti, ker ni bilo dovolj denarja, temveč se je oblastni odbor moral zadovoljiti s honorarnimi uradniki in nastavljenici. Še le s 1. aprilom t. l. preidejo v kompetenco oblastnega odbora vsi določeni posli, zato je bilo sedaj mogoče definitivno nastaviti potrebno število uradnikov, poduradnikov in slug. Predsednik je nato prečital imena uradnikov, strokovnjakov, poduradnikov in nastavljenec, ki jih je oblastni odbor namestil. Predsednik je pri tem omenjal, da je bil na val posilcev za razpisano službeno mesta naravnost ogromen, kar kaže na težke socialne razmere. Pri nameščenju oblastnega odbora je oblastni odbor vztrajal pri načelu, da se morejo nastaviti le taki ljudje, ki bodo sposobni izvesti organizacijo oblastnih uradov.

Uradni prostori — Razširjenje Kranjske hranilnice.

Oblastni odbor se je imel dalje boriti glede izbire svojih uradnih prostorov. Stari deželni dvorec je zaseden po univerzi. Zato je bil odbor primoran iskati druge primernih prostorov in se je odločil za nakup Auerspergovih palač na Valvazorjevem trgu. Do končnoveljavnih pogodb se ni prišlo, ker spada palača v fidejkomis in je treba zato izpolniti razna zakonita določila. Kupnina je dogovorjena na 800.000 Din.

V prvem nadstropju palače prične že jutri 15. t. m. poslovanje gradbeni oddelka oblastnega odbora, ki prevzame v sporazumu z gradbeno direkcijo vsa agende, prepustene oblastni samoupravi.

Predsednik je nato zavrnil očitke, da je oblastni odbor odpovedal v Auerspergovih palači stanovanja privratnim strankam. Izseliti se bo morala sama ena stranka. V palači so bili doslej uradi okrognege urada za agrarno reformo, ki se preseli sedaj v prostore gradbene direkcije. Da se poskladi še za druge oblastne urade zadostno število uradnih prostorov, se je oblastni odbor odločil, da dvigne hišo Kranjske hranilnice, sedanega oblastnega denarnega zavoda, še za eno nadstropje in da se h Kranjski hranilnici pridruži na južni strani še novo poslopje. Načrt bo kmalu dovršil odlični slovenski arhitekt. Upati je, da bo II. nadstropje dograjeno že letošnji jesen, a prizidek prihodnj. jesen tako, da bo drugo leto imela že tudi oblastna skupščina lastno dvorano za svoje seje.

Predsednik je nato navedel imena članov odbora Kranjske hranilnice. Za predsednika je bil imenovan g. Ivan A v s e n e k, za ravnatelja hranilnice pa g. dr. Mirko Božič, dosedanj. tajnik Zadr. Zdr. gospodarske banke. V odboru so po večini člani SLS, dalje 1 radikal (dr. VI. Ravnihar) in 1 Nemec (dr. Fric Lukman).

Pobiranje in donos oblastnih davščin.

Celokupni donos vseh davščin, ki se došle v blagajno oblastnega odbora, znaša v letu 1928, do 10. marca 2.926.877 Din. Mnogi trgovci in gostilničarji, ki pa imajo plačati visoke doklade, pa so zaprosili da jih plačajo v treh ali več obrokih. Ako bi se vse davščine takoj plačale, bi imeli v blagajni že okrog 4 milijone. V četrtletnih obrokih plačljiva oblastna taksa na motorna vozila se je pričela s 1. marcem t. l. redno pobirati, ker se je uveljavila nova kontrola vseh vozil, ki se nahajajo v ljubljanski oblasti. Vsa vozila v državi se morajo sedaj registrirati po oblasteh. Davčne oblasti še niso

oblastnemu odboru predkazale 25odstotne doklade na dobiček, ki ga dosežejo družbe, podvržene javnemu polaganju računov.

Oblastne elektrarne.

Aktivna je edina elektrarna ob Zavrčnici na Gorenjskem, ki je bila zgrajena še pred vojno l. 1914. Nje omrežje obsega 145 km in se bode v kratkem zgradilo še trije daljnovodi, tako da bo vsa Gorenjska preskrbljena z električnim tokom. Oblastni odbor upravlja dalje elektrarni v Boh. Belu in v Zagradcu, ki pa je močno pasivna. Končno odločilo oblastni odbor pri obnovi vseh povodenjake katastrofe porušene elektrarne v Zireh. Obnovitvena dela ugovor napredujejo, tako da bo koncem tega meseca elektrarna zopet v obratu. Aktivna elektrarna v Zavrčnici krije pred vsem deficit elektrarne v Bohinju, zgrajene med vojno od vojaške uprave. Deficit znaša do 80.000 Din. Oblastni odbor se bavi z vprašanjem elektrifikacije cele Gorenjske. Izdelani so že obširni načrti. Nekatera podjetja, zlasti Vevče, zahtevajo za sebe vodne pravice ob Savi. Upati je, da se bo spor poravnal mirno in da bodo složni vsi zainteresirani faktorji sodelovali pri tem delu.

Nadzorstvo nad občinami.

Od 1. junija 1927 je oblastni odbor začel izvrševati nadzorstvo in disciplinsko oblast nad občinami. Obširni referat je laul dobil 740 spisov, letos že 877. Spisi se večinoma nanašajo na občinske proračune. V tem času je bilo izvršenih 10 revizij. Vse ogromno delo v teh devetih mesecih je izvršil samo en uradnik. Največ dela danjo proračuni, ki se morajo predložiti finančnemu ministru v končno odobrenje.

Okrajni zastopi

Oblastni odbor proučuje vprašanje okrajnih zastopov, katerih sestava ne odgovarja več današnjemu demokratičnemu pojmovanju, ker temelji njihov volilni red na interesnem zastopstvu. Zato bo potreba, da se zakon o okrajnih zastopih noveli.

Kmetijske ustanove.

Oblastni odbor je razpisal tri mesta za uradnike kmetijske stroke in jih oddal posilcem z univerzitetno izobrazbo. Posle srokskih ekonomov bo prevzel do konca meseca. Po naredbi ministrstva za kmetijstvo je moral prevzeti vse posle agrarnih operacij in je stopil tozadevno v dogovor tudi z mariborskim oblastnim odborom. Načrt nove oblastne uredbe o agrarnih operacijah je že izdelan in bo predložen oblastni skupščini. Uredba je sestavljena v sporazumu z mariborskim oblastnim odborom. Posli agrarnih operacij so bili prenešeni na oblastni odbor s 1. januarjem t. l.

Deželno posestvo Mala Loka je oblastni odbor prevzel 9. t. m. Državno podkovsko šolo v Ljubljani, ki je namenjena ljubljanski in mariborski oblasti, je prevzel 3. t. m. državno ribogojisko postajo v Bohinjski Bistrici, ki se bo odslej imenovala Ribje vaslišče, pa 5. februarja. Do konca tega meseca bo prevzel oblastni odbor od države še žrebarsko na Selu, štiri trdnice in drevesnice, kmetijsko šolo na Grmu, mlekarstvo šolo v Škofji Loki. Po informacijah predsednika bo ministrstvo trgovine izdalo tudi sklep, da se ima tudi gospodinjstva šola Mladika v Ljubljani izročiti v upravo oblastnega odbora.

Oblastni odbor se še ni odločil, ali naj se uredi preskrba umobolnih za ljubljansko oblast posebej ali z mariborsko skupaj. Vendar pa bo oblastni odbor zgradil na Studencu novo hišo s kapelo za sestre strežnice. Hiša bo potrebna v vsakem slučaju, ker namerava oblastni odbor umobolnice na Studencu pozneje uporabljati kot hiralnico.

Bolnico na Golniku je oblastni odbor prevzel s 1. oktobrom 1927 in s 1. januarjem zniža oskrbnino v njem za III. razred na 75 Din dnevno. Razne preuredbe v tem zavodu se bodo izvršile, ko bo oblastni odbor najel v to svrhu potrebno investicijsko posojilo.

Ceste in mostovi.

Z jutrišnjim dnem prevzame del poslova, ki jih je dosedaj vodila gradbena direkcija, gradbeni oddelak oblastnega odbora. Izdelan je načrt, kako izvršiti gradnjo mnogih mostov in cest in kako popraviti slabe ceste ter jih preurediti za javni promet. Gradbeni program je izdelan za dobo več let in bo zahteval kredit v znesku 100.000 Din.

Važno je vprašanje ureditve cestarske službe. Izboljšati bo treba cestarjem plače, da bodo mogli vršiti svojo službo. Število cestarjev je potreba zvišati od 230 vsaj na 350. Mnogo starih, za službo nesposobnih cestarjev bo že 31. marca t. l. upokojenih in jih prevzame država. Okrajni cestni odbori imajo še od 1. 1920 trijeletni od države na 13 milijonov Din. kakor je to ugotovila finančna delegacija. Na pristojnem mestu v Beogradu je dobil predsednik obljubo o razpisu zagotovilo, da se bo ta tirjatev cestnih okrajnih odborov izplačala v obliki državnih bonov, ko se bo realiziralo državno posojilo.

Stanovanjska akcija.

Oblastna skupščina je 28. aprila 1927 narečila oblastnemu odboru, naj prouči vprašanje omiljenja stanovanjske bede. Tozadnja pismena anketa je izkazala, da je v ljubljanski oblasti potrebnih najmanj 2500 stanovanj in sicer največ v industrijskih krajih. Sicer so posamezne občine, zlasti Ljubljana in Trbovlje, veliko zidale, vendar pa to še ne zadostuje, radi česar predlaga oblastni odbor uredbo o pospeševanju zidanih stanovanjskih hiš. Svoje poročilo je predsednik dr. Natlačen zaključil ob 11.45 dopoldne.

Zdravstvo.

S 1. oktobrom 1927 je prevzel oblastni odbor vse zdravstvene zavode in okrožne

veliki shod KDK v Ljubljani

Naša voditelj

Svetozar Pribičević in Stepan Radić

nam bosta poročala o odločilni borbi za enakopravnost in poštenje v državi.

zdravnike in vodi tozadevne posle na račun države od 1. marca 1928. Zdravniki v bolnicah ne bodo imeli več uradniškega značaja, omogočena pa jim bosta stalnost in pokojnina. S 1. aprilom se bosta umobolnica na Studencu s svojim prispevom v hiralnici sv. Jožefa v Ljubljani ter hiralnica v Menšku izločili iz uprave splošne bolnice v Ljubljani.

Humanitarni zavodi.

Dne 7. januarja 1928. je prevzel oblastni odbor od ministrstva za socialno politiko Dečji dom II. in gluhošolstvo v Ljubljani ter Dom slepih v Kočevju. Glede doma slepih v Kočevju, v katerem je 24 slepih otrok, nekaj vojnih slepih invalidov in drugih odraslih slepih, razmišlja oblastni odbor, da bi se ta zavod premestil v Ljubljano ali v njeno bližino ter primerno preuredil Dečji dom I. je v žalostnem stanju in je nameščen v nezadostnih prostorih Šentpeterske vojašnice. Dečji dom II. je nameščen v paviljonu v Strelški ulici ter so v njem otroci v šolskodolnih starosti. Tudi ta dom je pretesen. S prihodnjim šolskim letom namerava oblastni odbor premestiti šolske otroke iz tega doma v Marijanišče in druge slične zavode, v njem pa nastaniti deca iz Doma I. Uvedel bo tudi akcijo, da se bodo oddajali otroci v vzgojo kmetijskim družinam.

Podpore za pasivne kraje.

Od ministrstva za socialno politiko je oblastni odbor prejel 200.000 Din podpore za pomoč prebivalstvu, prizadetemu od elementarnih nezdov. Ker je bila ta pomoč nezadostna, je oblastni odbor dovolil v to svrhu še iz svojega 150.000 Din. Nakupil je 29 vagonov koruze, ki se je oddajala potrebnim po 1.50 Din. Ker se je kasneje ugotovilo, da je bilo pri razdelitvi prezrtih zelo mnogo občin, ki so bile isotako prizadete

od elementarnih nezdov, je naknadno dovolil še 100.000 Din in se je za ta znesek nakupila koruza, ki se bo v najkrajšem času izdala po polovični ceni. Po sklepu ministrskega sveta na pretekli nedeljski seji bo država dala za pasivne kraje v Sloveniji 1.500.000 Din, s čimer je bila zvišana prvotno določena svota za ljubljansko oblast v višini 500.000 Din.

Predlogi in interpelacije.

Nato je predsednik odkazal pristojnim odsekoma razne predloge poslancev in oblastnega odbora, med njimi uredbo o agrarnih operacijah, o samoupravni zdravstveni službi v ljubljanski oblasti, o zdravilščih v ljubljanski oblasti, o ustanovitvi zaklada za zgradbo malih stanovanj ter predlog, da se dovoli ljubljanski mestni občini najetje posojila 6 milijonov Din za zgradbo malih stanovanj.

Posl. dr. Dinko Puc in tovariši so vložili na predsednika oblastnega odbora interpelacijo, v kateri zahtevajo pojasnila, ali je res, da so bile strankam, večinoma uradniškim rodbinam, ki stanujejo v hišah Kranjske hranilnice, povisane najemnine kar za 100 odstotkov in še več. Predsednik je izjavil, da bo na interpelacijo odgovoril na prihodnji seji.

Posl. Ivan Tavčar in tovariši so interpelirali predsednika, zakaj je bila objavljena oblastna uredba o zgradbi malih stanovanj v »Slovenec«, še predno so bili o njej obveščeni člani oblastne skupščine, kar vsekakor pomenja omalovaževanje skupščine. Predsednik je izjavil, da se je to zgodilo brez njegove vednosti in da bo v bodoče preprečil eventualno ponovitev.

S tem je bil današnji dnevni red izvršan in predsednik je ob 12.30 sejo zaključil. Jutri bodo zborovali odseki, v petek pa se zopet sestane plenum.

iz gostilne. Na cesti se je pretep nadariljeval in prišli so na pomoč še tovariši obeh. Konec je bil ta, da je Mijašino vič udaril Grbiča po glavi z nekim topim predmetom tako močno, da se je Grbič zgrudil mrtev na tla, Mijašino vič se je sam javil orožnikom.

Po senzacionalnem samomoru dveh bankirjev v Beogradu se je včeraj po mestu bliskoma raznesla vest, da se je usmrtil tudi lastnik beograjskega hotela Eremitage Rus Nikola Hapo. Zjutraj, preden je prišel v hotel, si je kupil vrvice. V hotel je vstopil popolnoma neopaženo in se skril v separe. Tam je stopil na stol in privezal vrvice 2 m visoko ter se obesil. V nekaj minutah je bil mrtev. Obesčenega ga je našel natak, ki je takoj poklical rešilno postajo, pa je bilo že prepozno. Hotelir je zapustil več poslovnih pisem, kjer je pojasnil, kaj ga je gnalo v smrt. Njegovo podjetje ni uspevalo in je Rus tičal v velikih dolgovih.

Beleznica

KOLEDAR.

Danes: Sreda, 14. marca 1928; katoličani: Matilda; pravoslavni: 1. marca.

Jutri: Četrtek, 15. marca 1928; katoličani: Longin; pravoslavni: 2. marca, Veliki slav.

DANASNJE PRIREDITVE.

Drama: »Cyrano de Bergerac«.

DEZURNE LEKARNE.

Danes: Bohinc, Rimska cesta; Levstek, Resljeva cesta.

Prosveta

Gledališki list Narodnega gledališča v Ljubljani. Izšla je 11. številka »Gledališča« ga lista, ki prinaša sedeečo vsebino. Dr. Burjan: Na potih nove češke drame; Ciril Dobevec je prevedel članek Jana Bartoša: Problemi modernega gledališča Anton Balatka priobčuje Poglede na praško češko glasbeno sezono. Ta številka »Gledališča« lista prinaša tudi zadnji priporiz iz Rostana dovega Cyrana v prevodu Otona Zupančiča. Za njim je uvrščen spis iz Amerike, Osipt Šest je napisal k zopetni vzpizoritvi Cyrana: Junak — poet — Nosan. Številko pa zaključuje drobšč, katerega je sestavil g. Fran Lipah. Abonenti dobijo številko po pošti, sicer pa stane posamezna številka 4.— Din ter se dobiva pri gledališki blagajni in pri biljetarjih. Uprava opozarja, da ima razven prve številke vse ostale na zalogi.

»Fidelio«. Jutri se poje v ljubljanski operi za abonente reda B. Beethovnova opera Fidelio v občinski zasedbi. Med III. in IV. sliko se izvaja Beethovnova ouvertura Leonora. Opero dirigira in režira ravnatelj g. Polič.

»Lady X.« je naslov prihodnje opere ne novitete, ki se vzpizori v ljubljanski operi. »Lady X.« je ena najnovejših dunajskih operet; njena prva vzpizoritev je bila dne 17. novembra 1927 v dunajskem Apolotheatru. Muzikalna stran je delo enega znamenitih sod. bñh modernih komponistov, ki se skriva pod imenom George Edwards. Nemški libreto pa je napisal dr. Ludvig Herzer. Opereta je zelo efektivna, v orkestru so uporabljani tudi saksofoni. Več o delu, ki pride prihodnji teden na oder v kratkem.

V petek 16. marca gostujejo člani Šentjakobskega gledališke odu v ljubljanski drami z Lojz Kraigherjevo tridejansko dramo »Školjka«. Vstopnice se dobe pri blagajni Narodnega gledališča. Občinstvo vabimo, da si ogleda to vlezanimivo dramo.

»Igra v gradu na sokolskem odru v Škofji Loki«. V nedeljo, 18. marca gostuje Šentjakobski gledališki odu v Škofji Loki z izborno tridejansko komedijo »Igra v gradu«, ki je dosegla pri vseh dosedanjih predstavah velik uspeh. Vzpizorjena je bila do sedaj že devetkrat, tako da bo šla v Škofji Loki že desetič preko odr. Občinstvo se je izredno zabavalo in upamo, da bo tudi sedaj dosegla enak uspeh. — Posebite predstavite!

Šentjakobski gledališki odu ponavlja v soboto 17. marca in ponedeljek 19. marca izvršno burko »Pred poroko«. Igra je dosegla pri vseh starih predstavah krasen uspeh. Občinstvo se je namerjalo prav od srca. Vse štiri predstave so bile skoro popolnoma razprodane. Vstopnice so v predprodaji v trgovini g. Petra Šterka, nasl. Miloš Karničnik na Starem trgu. Posetnike vabimo, da si kupijo vstopnice že v predprodaji.

Gospa Ivanka Negro — Hrastova, ki bo koncertirala v petek, dne 16. t. m. v Filharmonični dvorani, je bila preje občena Glasbene Matice. Tu je absolvirala tudi svoje študije. Nato je obiskovala Battkejeve pevске tečaje ter pozneje poučevala petje in glasbeno — teoretične predmete na ljubljanski Glasbeni Matici. Ze takrat je bila splošno znana po svojem izredno lepem sopranu. Za časa bivanja na Madžarskem, kjer je poročena, se je izpopolnila v koncertnem petju ter prireja sedaj prav pogosto koncerte v raznih krajih. Po daljšem presledku bo njen prvi zopetni nastop v Ljubljani v petek. Nanj prav posebno opozarjamo našo koncertno in drugo občinstvo. Na sporedu so pesni Griega, Wolfa in dr. Kaiserja, dalje treh madžarskih avtorjev, za tem Goudarta in Massenet in k sklepu slovenski komponisti: Adamič, Škerjanec, Lajovic. Predprodaja vstopnic v Matici knjigarni. Koncert se začne točno ob 8. zvečer.

Ali ste se že naročili na PONEDELJEK?

